

100-lecie odzyskania niepodległości a poziom życia Polaków

Rafał Trzeciakowski, 8 listopada 2018 r.

- Poziom życia Polaków w przededniu I wojny światowej w 1913 roku, na koniec II RP w 1938 roku i na koniec PRL w 1988 roku, oscylował wokół 20% poziomu życia ówczesnych Amerykanów. Dzięki rozwojowi w III RP, dzisiaj jest to już ok. 50%.
- II RP po pierwszej dekadzie porzuciła ścieżkę reform i otwartości na kapitał zagraniczny na rzecz prób wykorzystania państwa jako silnika wzrostu. Dopiero wraz z reformami rynkowymi i otwartością gospodarczą III RP zaczęliśmy systematycznie zmniejszać dystans rozwojowy do USA. Dzisiaj rząd PiS, podobnie jak władze II RP, ulega iluzji, że państwo może zastąpić przedsiębiorców i zagranicznych inwestorów.

Pierwsza dekada II RP, w której państwo pełniło rolę regulatora, okazała się relatywnym sukcesem – i to pomimo odcięcia od tradycyjnych rynków zagranicznych po wybuchu komunizmu w Rosji i wojny celnej z Niemcami. Powojenna odbudowa, napływ kapitału zagranicznego i reformy pozwoliły osiągnąć przedwojenny poziom życia, nawet na tle przeżywających boom gospodarczy USA.

Druga dekada II RP okazała się okresem bezpośredniej interwencji państwa i stagnacji gospodarczej. Błędy w polityce pieniężnej sprawiły, że pomimo niskiego poziomu uprzemysłowienia Wielki Kryzys dotknął Polskę równie silnie co USA. Państwo nieudolnie próbowało zastępować kapitał zagraniczny w roli silnika wzrostu, co ostatecznie przerwał wybuch II wojny światowej (Koryś, 2015).

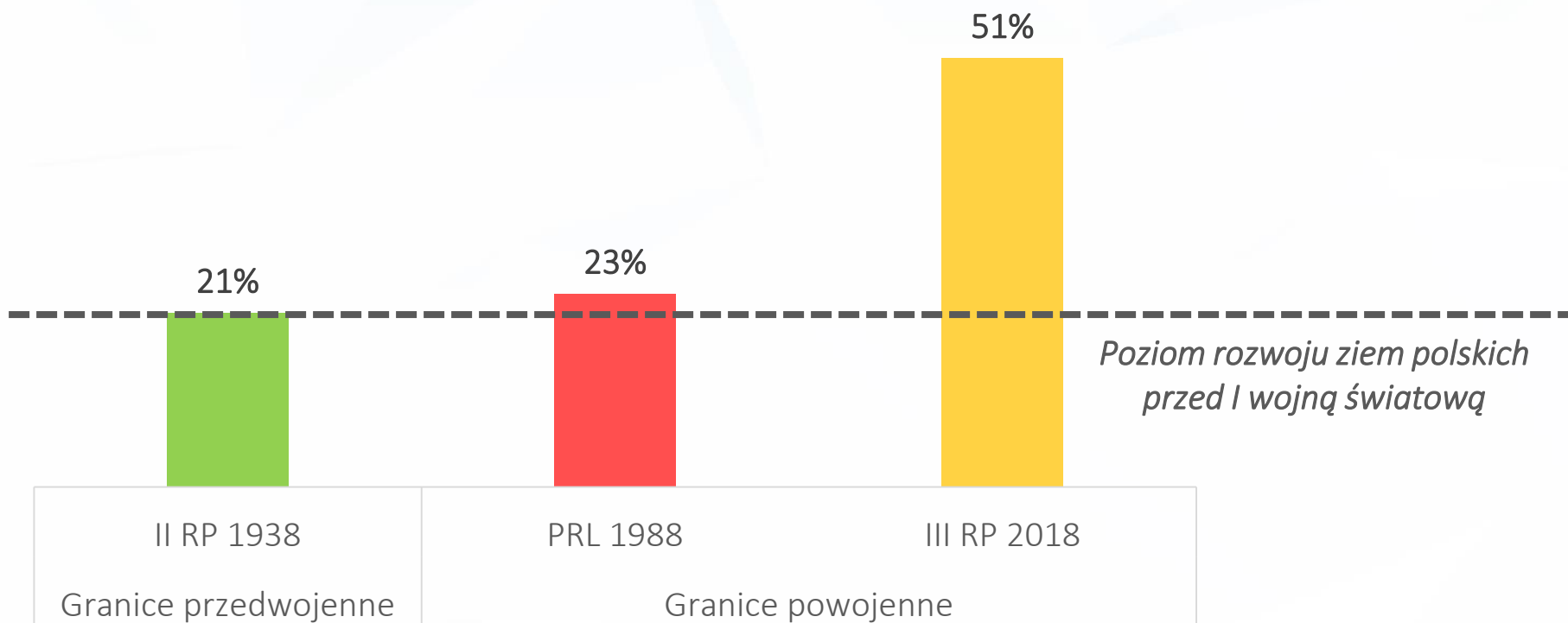
Pomimo dynamizmu powojennej odbudowy i dostępu do głębszego zasobu kapitału na ziemiach zachodnich, PRL również poniósł porażkę. Gierkowskie pchnięcie inwestycyjne na kredyt załamało się, a Polska lat 80. pogrzyła się w stagnacji (Bukowski et al., 2015).

Polska rozpoczęła systematyczne zmniejszanie dystansu rozwojowego do USA dopiero w III RP, kiedy powróciła na drogę reform regulacyjnych, otwartości na kapitał zagraniczny i zyskała dostęp do europejskiego wspólnego rynku. Jednak dzisiaj rząd PiS, podobnie jak władze II RP, ulega iluzji, że państwo może zastąpić przedsiębiorców i zagranicznych inwestorów.

Poziom życia Polaków w przededniu I wojny światowej w 1913 roku, na koniec II RP w 1938 roku i na koniec PRL w 1988 roku oscylował wokół 20% poziomu życia ówczesnych Amerykanów. Dzięki rozwojowi w III RP dzisiaj jest to już ok. 50%.

Poziom rozwoju Polski w stosunku do USA

PKB per capita jako % USA, zmienne PPP

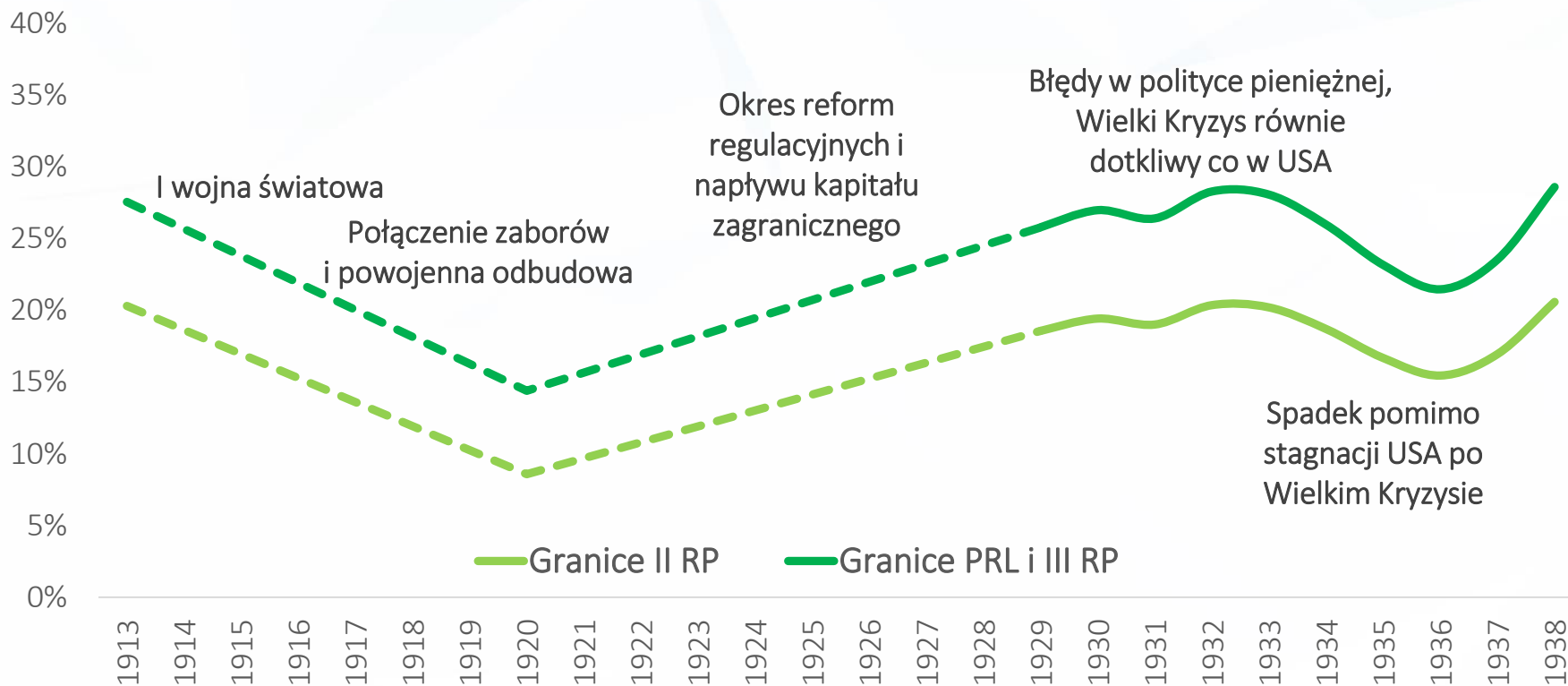

Podstawą wykresu są serie dla Polski i USA z bazy Maddison (2018) w USD 2011 ze zmiennymi PPP. PKB per capita dla II RP w przedwojennych granicach oszacowano na podstawie Bukowski et al. (2017), Wójtowicz (2006) i GUS (1994). Lata 2017-2018 dodano na podstawie bazy IMF (2018).

II RP na koniec swojego 20-lecia ledwo osiągnęła relatywny poziom życia sprzed I wojny światowej. Warto jednak pamiętać, że II RP funkcjonowała w innych granicach i dopiero PRL zyskał dostęp do zasobu kapitału lepiej zindustrializowanych ziem zachodnich.

Poziom rozwoju Polski w stosunku do USA

PKB per capita jako % USA, zmienne PPP

Podstawą wykresu są serie dla Polski i USA z bazy Maddison (2018) w USD 2011 ze zmiennymi PPP. Rok 1920 dla Polski doestymowano na podstawie pracy Wójtowicza (2006). PKB per capita dla II RP w przedwojennych granicach oszacowano na podstawie Bukowski et al. (2017), Wójtowicz (2006) i GUS (1994).

II RP i PRL po szybkich okresach odbudowy powojennej nie były w stanie dalej systematycznie zmniejszać dystansu do USA.

Poziom rozwoju Polski w stosunku do USA

PKB per capita jako % USA, zmienne PPP

II RP pokazana jest w swoich ówczesnych granicach. Podstawą wykresu są serie dla Polski i USA z bazy Maddison (2018) w USD 2011 ze zmiennymi PPP. Rok 1920 i 1946 dla Polski doestymowano na podstawie pracy Wójtowicza (2006). PKB per capita dla II RP w przedwojennych granicach oszacowano na podstawie Bukowski et al. (2017), Wójtowicz (2006) i GUS (1994). Lata 2017-2018 dodano na podstawie bazy IMF (2018).

Bibliografia

- Bukowski, M., Gąska, J., Koryś, P. (2015), Polska uprzemysłowiona na nowo, w Bukowski, M. (red.), Zatrudnienie w Polsce. Praca czasu innowacji, Warszawski Instytut Studiów Ekonomicznych, <http://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2016/03/ZWP-2014.pdf>
- Bukowski, M., Koryś, P., Leszczyńska, C., Tymiński, M. (2017), Rozwój regionalny ziem polskich pod zaborami. Porównanie poziomu produktu brutto per capita na dzisiejszych terenach Polski na przełomie XIX i XX w. (wyniki pierwszych estymacji), Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych, t. LXXVIII, http://rdsg-ihpan.edu.pl/images/RDSG_pdfy/2017_78/07_Bukowski_Korys_Leszczynska_Tyminski.pdf
- GUS (1994), Historia Polski w liczbach, Główny Urząd Statystyczny, http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/Content/18436/Historia%20Polski%20w%20Liczbach_1994%20198147.pdf
- IMF (2018), World Economic Outlook, October 2018, International Monetary Fund, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weodata/index.aspx>
- Koryś, P. (2015), The State as an Entrepreneur: Reorientation of the Economic Policy of the Republic of Poland in Late 1930s and the Development of State Capitalism, *Ekonomia*, 42, <http://ekonomia.wne.uw.edu.pl/ekonomia/getFile/770>
- Maddison (2018), Maddison Project Database, wersja 2018. Bolt, J., Inklaar, R., Jong, H., Zanden, J.L. (2018), Rebasings 'Maddison': new income comparisons and the shape of long-run economic development, Maddison Project Working paper 10, <https://www.rug.nl/ggdc/historicaldevelopment/maddison/releases/maddison-project-database-2018>
- Wójtowicz, G. (2006), Trendy i ewolucja: dzieje gospodarcze ziem polskich, Twigger